

Tárgytematika / Course Description

Történelem II.

AKLB_BHTM143**Tárgyfelelős neve /****Teacher's name:** dr. Horváth Csaba Sándor**Félév / Semester:** 2024/25/2**Beszámolási forma /****Assesment:** Vizsga**Tárgy heti óraszám /****Teaching hours(week):** 0/0/0**Tárgy féléves óraszám /****Teaching hours(sem.):** 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tárgy tanulása során a hallgatók sajátítsák el a korszerű történet szemléletet. Legyenek vitaképesek, problémaérzékenyek és ismerjék a történelmi kutatásokat. Az általános műveltség mellett az önálló szakmai ismeretszerzésre is képesek legyenek. A szakirányú tájékozottság mellett a lehető legjobban készüljenek fel pedagógusi munkájukra. A fenti célokat figyelembe véve kell megismertetni a hallgatókat a történelmi tényekkel. Fontos a forrásfeldolgozás, hiszen ezek azok a kiindulópontok, amelyek hiteles támogatást nyújthatnak. Be kell mutatni a magyar és egyetemes történelem folyamatait, egymásra hatásukat és a gazdasági, társadalmi és kulturális változásokat. A komplex történelemszemlélet kialakítása fontos cél. A leendő történelmet tanítók ne elszigetelten lássák az egyes történéseket, hanem ok-okozati összefüggésben. Lényeges kiemelniük történelmi személyeket is, és megismertetni azok politikai-művelődéstörténeti-eszmetörténeti szerepét. Kiemelendő, hogy politikától és kortól független, lehetőleg objektív, problémaérzékeny történelemszemléletet alakítsunk ki a jövő pedagógusokban. A Történelem II. kurzus – az 6. és 7. osztályban tartandó tananyagra fókuszálva – a kora újkortól a 19. század második feléig követi végig a történelem fontosabb eseményeit és folyamatait.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. Felfedezések és gyarmatosítások, hatásaik
2. Európai hatalmi küzdelmek a 16. században
3. A török hódoltság kora (Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Hódoltság területe)
4. Protestáns és katolikus reform, a vallásháborúk
5. Európai hatalmi küzdelmek a 17. században
6. Európai és magyar felvilágosodás
7. A török kiűzése, a Habsburg-abszolutizmus és a Rákóczi-szabadságharc
8. Háborúk és nagyhatalmi viszonyok a 18. században
9. Az iparosodás
10. Uralkodó és a rendek kompromisszuma Magyarországon (1711–1740)
11. Felvilágosult abszolutizmus – felvilágosult rendiség. Mária Terézia és II. József kora
12. A forradalmak kora és nemzetállamok korának kezdete (1871-ig)
13. A reformkor és előzményei 1790-től, az 1848/49-es forradalom és szabadságharc
14. A neoabszolutizmus kora és a kiegyezéshez vezető út

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: órákon való részvétel a TVSZ szerint

Vizsgára bocsátás feltétele: prezentáció megtartása a megbeszéltek témáiból

A félév folyamán minden nappali tagozatos hallgatónak kiselőadás formájában ismertetnie kell az általa választott szeminárium témákat. /Nem felolvasásról, kiselőadásról van szó!/ Az előadó ismerje a téma szakirodalmát, az esetleges vitás kérdéseket.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Ágoston Gábor – Oborni Teréz: A tizenhetedik század története. Bp., Pannonica, 2000.

Ifj. Barta János: A tizenkilencedik század története. Bp., Pannonica, 2000.

Gergely András (szerk.): Magyarország története a 19. században. Bp., Osiris, 2005.

Herber Attila – Martos Ida – Moss László – Tisza László: Történelem 1–5. Bp., Reáltanoda Alapítvány, 2002.

Pálffy Géza: A tizenhatodik század története. Bp., Pannonica, 2000.

Póor János (szerk.): A kora újkor története. Bp., Osiris, 2009.

Romsics Ignác (főszerk.): Magyarország története. Bp., Akadémiai, 2015.

Vadász Sándor (szerk.): 19. századi egyetemes történelem 1789–1914. Bp., Korona, 2005.

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL

Kora újkor egyetemes történelem

Barbier, Frédéric: A könyv születése. Bp., Osiris, 2006.

Barbier, Frédéric: A modern Európa születése – Gutenberg Európája. Bp., Kossuth, 2010.

Bartha Lajos: A csillagképek története és látványai. Bp., Alexandra, 2010.

- Braudel Fernand:** A Földközi-tenger és a mediterrán világ II. Fülöp korában. Bp., Akadémiai, 1996.
- Braudel Fernand:** A mindennapi élet struktúrái: a lehetséges és a lehetetlen. Bp., Gondolat, 1985.
- Chadwick, Owen:** Reformáció. Bp., Osiris, 2003.
- Chaunu, Pierre:** A klasszikus Európa. Bp., Osiris, 2001.
- Chaunu, Pierre:** Felvilágosodás. Bp., Osiris, 1998.
- Delumeau, Jean:** A reneszánsz. Bp., Osiris, 1997.
- Diederiks, H., A., et alii (szerk.):** Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp., Osiris, 1995.
- Diószegi István:** A hatalmi politika másfél évszázada, 1789–1939. Bp., História–MTA Történettudományi Intézete, 1997.
- Duby, George – Mandrou, Robert:** A francia civilizáció ezer éve. Bp., Gondolat, 1975.
- Friedell, Egon:** Az újkori kultúra története. I–VI. Bp., Holnap, 1989–1994.
- Friedenthal, Richard:** Luther élete és kora. Bp., Gondolat, 1983.
- Furet, Francois:** A francia forradalom története, 1770–1815. Bp., Osiris, 1999.
- Gergely Jenő:** A pápaság története. Bp., Kossuth, 1992.
- Grimbly, Shona:** Nagy földrajzi felfedezések. Budapest, Kossuth, 2002.
- Gunst Péter (szerk.):** Európa története. Debrecen, Csokonai, 1993.
- Hahner Péter:** A nagy francia forradalom kisenciklopédiája. Bp., Minerva, 1989.
- Hoskin, Michael:** A csillagászat története. Bp., Magyar Világ, 2004.

Imhof, Ulrich: A felvilágosodás Európája. Bp., Atlantisz, 1995.

Johnstone, Michael: Szabadkőművesek. Bp., Saxtom, 2007.

Kosáry Domokos: A felvilágosodás Európában és Magyarországon. Bp., MTA TTI, 1987.

Köpeczi Béla: A francia felvilágosodás. Bp., Gondolat, 1986.

Köpeczi Béla: XIV. Lajos. 1–2. Bp., Akadémiai, 1967.

Machiavelli, Niccolò: A fejedelem. Bp., Maecenas, 1993.

MacNulty, Kirk W.: A szabadkőművesség jelképei, titkai, jelentősége. Bp., Kossuth, 2006.

McGrath, Alister E.: Kálvin. Bp., Osiris, 2001.

Mikes Tünde – Kontler László (szerk.): Tanulmányok a XVI–XVII. századi egyetemes történelem köréből. Bp., ELTE BTK, 1984.

Poór János (szerk.): Kora újkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Bp., Osiris, 2000.

Poór János: Madame Pompadour. Bp., Akadémiai, 1988.

Price, Roger: Franciaország története. Bp., Maecenas, 1994.

Soubul, Albert: A francia forradalom története. Bp., 1999.

Szántó György Tibor: Anglia története. Bp., Akkord, 2003.

Szántó György Tibor: Oliver Cromwell – egy katonaszent élete és kora. Bp., Maecenas, 2005.

Tulard, Jean: Napóleon. Bp., Osiris, 1997.

Watson, Francis: Medici Katalin élete és kora. Bp., Szépirodalmi, 1987.

White, Michael: Galilei, az antikrisztus. Bp., Alexandra, 2010.

Zöllner, Frank: Leonardo da Vinci. Bp., Vince, 2002.

Kora újkori magyar történelem

Ács Pál, et alii: A szultán és a császár birodalmában. Magyarország művelődéstörténete 1526–1790. Gyula, Dürer, 2000.

Ifj. Barta János: A kétféjű sas árnyékában. Bp., Gondolat, 1984.

Ifj. Barta János: Budavár visszavétele. Bp., Kossuth, 1985.

Ifj. Barta János: Mária Terézia. Bp., Gondolat, 1988.

Bitskey István: Pázmány Péter, Bp., Gondolat, 1986.

Domanovszky Sándor (szerk.): Magyar művelődéstörténet. 4. kötet. Barokk és felvilágosodás. Bp., Magyar Történelmi Társulat, 1941.

Ember Győző (szerk.): Magyarország története (1686–1790). Bp., Akadémiai, 1989.

Fazekas István: A reform útján – A katolikus megújulás Nyugat-Magyarországon. Győr, Győri Egyházmegyei Levéltár, 2014.

Fodor Pál: A szultán és az aranyalma. Tanulmányok az oszmán-török történelemről. Bp., Balassi, 2001.

H. Balázs Éva – Krász Lilla – Kurucz György (szerk.): Magánélet a Habsburgok korában 1740–1815. Bp., Corvina, 2011.

Hegy Klára: Egy világbirodalom végvidékén. Bp., Gondolat, 1982.

Hegy Klára: Török berendezkedés Magyarországon. Bp., História–MTA Történettudományi Intézet, 1995.

Illik Péter: Metszetek a török kor mindennapjaiból. Bp., L'Harmattan, 2013.

Katus László: A Kétféjú Sas Karmában – Magyarország története 1686–1825. Bp., Gulliver Lap- és Könyvkiadó, 2015.

Koppány Tibor: Kastélyok a végvárok mögött – Késő reneszánsz és a kora barokk kor. Bp., Balassi, 2015.

Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Bp., Akadémiai, 1983.

Köpeczi Béla (főszerk.): Erdély története. I–II. Bp., Akadémiai, 1986.

Köpeczi Béla – Barta Gábor (szerk.): Erdély rövid története. Bp., Akadémiai, 1993.

Köpeczi Béla – R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc. Bp., Osiris, 2004.

Marczali Henrik: Mária Terézia. Bp., Maecenas, 1987.

Matuz József: Az Oszmán Birodalom története. Bp., Akadémiai, 1990.

Mályusz Elemér: Magyarország a felvilágosodás korában. Bp., Osiris, 2000.

Molnár Antal: A katolikus egyház a hódolt Dunántúlon. Bp., Magyar Egyháztörténeti Encikl. Munk., 2003.

Molnár Antal: A Zágrábi püspökség és a magyarországi katolikus egyház a 17. században. Bp., METEM, 2012.

Nagy László: A törökkor végnapjai Magyarországon. Bp., Zrínyi, 1986.

Oborni Teréz: A Magyar Királyság, a Cseh Királyság és Erdély a Habsburg Birodalomban, 1526–1665 (1691)–1790. In: Sashalmi Endre (szerk.): „Kelet-Európa” és a „Balkán” 1000–1800. Intellektuális-történeti konstrukciók vagy valós történeti régiók? Pécs, Pécsi Tudományegyetem BTK, Kelet-Európa–Balkán Története és Kultúrája Kutatási Központ, 2007. 115–163. p.

Pach Zsigmond Pál (szerk.): Magyarország története (1526–1790). Bp., Akadémiai, 1987.

Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. Bp., MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2011.

- Pálffy Géza:** A másfél évszázadnyi török uralom mérlege. In: Ormos Mária (szerk.): Magyar évszázadok. Tanulmányok Kosáry Domokos 90. születésnapjára. Bp., Osiris, 2003. 73–87. p.
- Pálffy Géza:** Romlás és megújulás, 1606–1703. (Magyarország története 10.) Bp., Kossuth, 2009.
- R. Várkonyi Ágnes:** A királyi Magyarország 1541–1686. Bp., Vince, 1999.
- R. Várkonyi Ágnes** (szerk.): A magyar reneszánsz udvari kultúra. Bp., Gondolat, 1987.
- R. Várkonyi Ágnes:** Három évszázad Magyarország történetében 1526–1790. I. köt. Bp., Korona, 1999.
- Stemler Gyula** (szerk.): Szultán és császár birodalmában. Magyarország művelődéstörténete 1526–1790. Bp., 2000.
- Szakály Ferenc:** Gazdasági és társadalmi változások a török hódítás árnyékában. Bp., MTA Történettudományi Intézet, 1994.
- Szakály Ferenc:** Hungaria eliberata. Budavár visszavétele és Magyarország felszabadítása a török uralom alól 1683–1718. Bp., Corvina, 1986.
- Szakály Ferenc:** Magyar adóztatás a török hódoltságban. Bp., Akadémiai, 1981.
- Szakály Ferenc:** Mezőváros és reformáció. Bp., Balassi, 1995.
- Szakály Ferenc:** Virágkor és hanyatlás, 1440–1711. Bp., Holnap, 2006.
- Szakály Ferenc – Vonyó József** (szerk.): Pécs a hódoltság korában – Tanulmányok. Pécs, Kronosz, 2012.
- Szántó Konrád:** A katolikus egyház története. Bp., Ecclesia, 1982.
- Taxner-Tóth Ernő:** A guillotine évei Magyarországon. Bp., Kairosz, 2016.
- Várkonyi Gábor:** Ünnepek és hétköznapok. Művelődés és mentalitás a török kori Magyarországon. Bp., Generál Press, 2009.

Anderle Ádám: Spanyolország története. Bp., Pannonica, 1999.

Ifj. Barta János: „Napkirályok” tündöklése (Európa a XVI–XVIII. Században). Debrecen, Csokonai, 1996.

Behringer, Wolfgang: A klíma kultúrtörténete. A jégkorszaktól a globális felmelegedésig. Bp., Corvina, 2010.

Behringer, Wolfgang: A sport kultúrtörténete. Az ókori Olimpiáktól napjainkig. Bp., Corvina, 2014.

Berend T. Iván – Ránki György: Európa gazdasága a 19. században. 1780–1914. Bp., Gondolat, 1987.

Cameron, Rondo: A világgazdaság rövid története a kőkorszaktól napjainkig. Bp., Maecenas, 1998.

Davies, Norman: Európa története. Bp., Osiris, 2001.

Diederiks, H., A., et alii (szerk.): Nyugat-európai gazdaság- és társadalomtörténet. Bp., Osiris, 1995.

Gonda Imre – Niederhauser Emil: A Habsburgok. Bp., Gondolat, 1998.

Fage, J. D. – Tordoff, William: Afrika története. Bp., Osiris, 2004.

Font Márta – Krausz Tamás – Niederhauser Emil – Szvák Gyula: Oroszország története. Bp., Pannonica, 2001.

Hahner Péter: Franciaország története. Bp., Műszaki Könyvkiadó, 2002.

Hahner Péter: A régi rend alkonya. Egyetemes történet 1648–1815. Debrecen, Csokonai, 2006.

Hajnal István: Az újkor története. Bp., Akadémiai, 1988.

Hearder, Henry: Olaszország rövid története. Bp., Maecenas, 1992.

Hill, Christopher: Az angol forradalom évszázada 1603–1714. Bp., Kossuth, 1968.

Hobsbawm, Eric J.: A forradalmak kora (1789–1848). Bp., Kossuth, 1998.

Hobsbawm, Eric J.: A tőke kora (1848–1875). Bp., Kossuth, 1978.

Jelavich, Barbara: A Balkán története I–II. Bp., Bp., Osiris-2000, 1996.

Matuz József: Az Oszmán Birodalom története. Bp., Akadémiai, 1990.

Ormos Mária – Majoros István: Európa a nemzetközi küzdőtéren. Felemelkedés és hanyatlás, 1814–1915. Bp., Osiris, 2003.

Orosz István – Barta János – Angi János (szerk.): Európa az újkorban (16–18. század). Debrecen, Debrecen University Press, 2006.

Papp Imre: A Napkirály. XIV. Lajos élete és kora. Bp., Kossuth 1989.

Roberts, M.: Az ipari forradalom és a liberalizmus kora. Bp., Akadémiai, 1992.

Sellers, Charles – May, Henry – Mcmillen, Neil R.: Az Egyesült Államok története. Bp., Maecenas–Talentum, 1995.

Szántó György Tibor: Anglia története. Bp., Akkord, 2003.

Szántó György Tibor: Anglikán reformáció, angol forradalom. Bp., Európa, 2000.

Tokody Gyula – Niederhauser Emil: Németország története. Bp., Akadémiai, 1983.

Wallerstein, Immanuel: A modern világgazdasági rendszer kialakulása. Bp., Gondolat, 1983.

Újkori magyar történelem

Ifj. Barta János: Mária Terézia. Bp., Gondolat, 1988.

Basics Beatrix – Gerő András – Körmöczy Katalin – Molnár András: Deák Ferenc. Bp., Kossuth, 2003.

Fábri Anna: Magánélet Széchenyi István korában. Bp., Corvina, 2011.

Fónagy Zoltán: Széchenyi és Kossuth. Bp., Kossuth, 2003.

Gergely András: Széchenyi István, 1791–1860. Pozsony, Kalligram, 2006.

Gerő András: Ferenc József. Bp., Pannonica, 1999.

Gerő András: Ferenc József és a magyarok. Bp., Közép- és Kelet-európai Tört. és Társ. Kut. Közalapítvány, 2016.

Gyáni Gábor – Kövér György: Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig. Bp., Osiris, 1988.

H. Balázs Éva – Krász Lilla – Kurucz György (szerk.): Magánélet a Habsburgok korában 1740–1815. Bp., Corvina, 2011.

Hermann Róbert: I. Ferenc József és a megtorlás. Bp., Új Mandátum, 2009.

Hermann Róbert: Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc. Bp., Osiris, 2022.

Hermann Róbert: Az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc hadtörténete. Bp., Joshua, 2024.

Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora. Bp., Pannonica, 2002.

Hermann Róbert: Reformkor, forradalom, szabadságharc. Bp., Line Design, 2016.

Honvári János (szerk.): Magyarország gazdaságtörténete a honfoglalástól a 20. század közepéig. Bp., Aula, 1998.

Katus László: A modern Magyarország születése – Magyarország története 1711–1914. Pécs, Kronosz, 2021.

Klement Judit: Gőzmalmok a Duna partján. Bp., Holnap, 2010.

Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. Bp., Osiris, 2002.

Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867. Bp., Háttér Lap- és Könyvkiadó, 1990.

Krász Lilla: A bába történeti szerepváltozása a 18. századi Magyarországon. Bp., Osiris, 2003.

Lukács Lajos: Magyar politikai emigráció, 1849–1867. Bp., Kossuth, 1984.

Majdán János: A közlekedés története Magyarországon (1700–2000). Pécs, Pro Pannonia, 2014.

Marjai Imre – Pataky Dénes: A hajó története. Bp., Corvina, 1979.

Molnár András: Viam meam persequor. Batthyány József gróf útja a miniszterelnökségig. Bp., Osiris, 2007.

Széchenyi István: Balatoni gőzhajózás. Bp., ÁKV, 1983.

Széchenyi István: Javaslat a magyar közlekedési ügyről. Bp., Könyvért, 1987.